

16.I.2023

Brugse smokkelhandel op Portugees-Guinea (1470-1480)

door

John EVERAERT*

TREFWOORDEN. — Brugge; Portugees-Guinea; Slavenhandel; Eustache de la Fosse.

SAMENVATTING. — De Portugeese ontdekkingen langsheen de West-Afrikaanse kust geraakten in Vlaanderen bekend via de belangrijke Brugse handelskolonie in Lissabon. Vooral sinds het Afrikaanse handelsmonopool (1469-1474) verleend werd aan Fernão Gomes die bovendien gehuwd was met Catarina Leme van Brugse afkomst.

Na een paar voorafgaande en meestal mislukte expedities reisde de Doornikzaan Eustache de la Fosse (1451-1523) in 1479 naar Cádiz, in dienst van een Brugs koopman en diens Sevillaanse partner, beiden evenwel onbekend. Een gecharterd karveel, met Andaloesische zeeloods en bemanning, werd geladen met ruilwaar (geelkoperwaren en oude kleren) en zeilde uit op zoek naar goud en ivoor.

Maar een Portugees flottielje kaapte het smokkelschip ter hoogte van de toekomstige handelspost São Jorge da Mina, gelegen in het huidige Ghana. De bekende ontdekkingsreiziger Diogo Cão (1482 / Congo-monding) dwong de Vlaming met schip en lading in de eigen handelsoperaties. Toch verstreekte Eustache originele informatie over een Portugeese slavencampagne in de Niger-delta.

Gerepatrieerd naar Portugal in afwachting van ter-dood-veroordeling slaagde Eustache er evenwel in te ontsnappen naar Spanje. Zijn reisverslag werpt nieuw licht op de vroege Portugeese handelspraktijken in Guinea.

KEYWORDS. — Bruges; Portuguese-Guinea; Slave Trade; Eustache de la Fosse.

SUMMARY. — *Bruges and the Smuggling Trade to Portuguese-Guinea (1470-1480)*. — The Portuguese discoveries along the West-African coast became known in Flanders by way of the important colony of Bruges merchants in Lisbon. Particularly when Fernão Gomes, married with Catherina Leme of Bruges descent, gained the African trade monopoly (1469-1474).

Preceded by a couple of mostly failed expeditions, in 1479 the Tournai-born Eustache de la Fosse travelled to Cádiz as an agent of a Bruges trader and his Sevillian partner, both unknown men. Having chartered a caravel, crewed with a sea pilot and sailors from Andalusia and loaded with barter goods (brassware and used clothes), he set sail looking for gold and ivory.

Unfortunately a Portuguese flotilla, cruising off the future trading post of São Jorge da Mina, nowadays in Ghana, boarded the contraband ship. The notorious explorer Diogo Cão (1482 / Congo estuary) forced the Flemish interloper with ship and cargo in his own operations. Nevertheless, Eustache could gather precious information about a Portuguese slave campaign in the Niger delta.

Repatriated to Portugal and awaiting a coming death penalty, Eustache succeeded in escaping to Spain. His travel account sheds new light on the earliest Portuguese commercial practices.

* Lid van de Academie